

Landelijke opleidingsprofiel
Associate degree
Pedagogisch Educatief
Professional

Colofon

Titel: Landelijk opleidingsprofiel Associate degree-opleiding Pedagogisch Educatief Professional

Vastgesteld door Vereniging Hogescholen.

Sectoren: Hogere sociale studies (HSS) en Hoger Pedagogisch Onderwijs (HPO)

Beoogde ingangsdatum: februari 2023

Opdrachtgever: Landelijk Ad-Overleg Zorg, Welzijn en Educatie (LAdO-ZWE)
Adriaan Oosterloo (voorzitter)

Contactpersoon LAdO-ZWE: Hans Sanders, secretaris. E-mail: hans.sanders100@gmail.com

Schrijver: Martine Dijk, Hanzehogeschool

Betrokken hogescholen:

Christelijke Hogeschool Ede: Mieke van der Meijden

Driestar Hogeschool: Evert de Bruin

Fontys Hogescholen: Julius Widlak

Hanzehogeschool: Martine Dijk

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen: Wilma van den Berg en Sytske de Haan

Hogeschool KPZ: Sandra Lugtenberg

Hogeschool Rotterdam: Barbara Boom en Liesbeth Koot

Hogeschool Saxion: Loes Veneklaas en Anique Bokman

Hogeschool Windesheim: Mariska Venema en Maaïke Kenter

HZ University of Applied Sciences: Inge Bloemers en Jeanine Enter

InHolland: Marjolein Crezee

Ipabo: José Smeets en Marjan Koerselman

Iselinge Hogeschool: Carolien van Riswijk

Marnix Academie: Michelle Overman

Contactpersoon Landelijk opleidingsprofiel: Martine Dijk. E-mail: m.dijk@pl.hanze.nl.

Vormgeving: Samantha Hoogeveen

Fotografie

De rechten voor het beeldmateriaal zijn voorbehouden aan betrokken hogescholen. Voor overname en gebruik van beeldmateriaal moet schriftelijk toestemming worden gevraagd via het LAdO-ZWE.

Voorwoord

In de AOB (Van 't Erve, 2022) staat: *“Steeds meer hogescholen bieden de tweejarige hbo-opleiding Ad PEP aan: de Associate degree Pedagogisch Educatief Professional. Studenten worden opgeleid om in hun vak grenzen te overbruggen tussen onderwijs, jeugdzorg, kinderopvang en sociaal werk (...) zij zetten het belang van het kind voorop, kunnen de regie pakken en professionals uit de leefomgeving van het kind samenbrengen om het gesprek te voeren over wat nodig is. Zij zijn pedagogisch goed onderlegd en hebben zicht op de ontwikkeling van kinderen.”*

Het is fantastisch om een bijdrage aan de kwaliteit van opvang en onderwijs te mogen leveren en de samenwerking te bevorderen tussen de verschillende sectoren, waarbij het kind en zijn/haar omgeving centraal staat.

Deze samenwerking zie ik ook terug tijdens de overleggen met de contactpersonen van de verschillende Ad PEP-opleidingen in het land. Dit opleidingsprofiel had niet geschreven kunnen worden zonder de intensieve samenwerking. Er is meegedacht, meegeschreven, input geleverd en feedback gegeven.

Speciale dank aan Barbara Boom (Hogeschool Rotterdam) die in het voortraject betrokken was en die vol enthousiasme de PEP-groep in beweging heeft gebracht.

Dank ook aan de andere stuurgroepleden, Susan, Jolanda, Carine en natuurlijk aan Adriaan en Hans en aan de vertegenwoordigers van bracheorganisaties die feedback en input hebben geleverd.

We kijken terug op een bijzondere tijd, waarin we door praten, schrijven en ontwikkelen een prachtige stap voorwaarts hebben gezet in de positionering van de Ad-opleidingen binnen het pedagogisch en educatieve domein en daarmee van de opgeleide professionals en de mensen met wie zij werken!

Groningen, december 2022

Martine Dijk

Bestuurslid LAdO-ZWE / schrijver Landelijk opleidingsprofiel Ad PEP

Inhoudsopgave

1. Inleiding.....	4
1.1 Aanleiding.....	5
1.2 Doelstelling en reikwijdte van het opleidingsprofiel.....	6
1.3 Leeswijzer	6
2. Niveau, ontstaan en doorstroom.....	7
2.1 Niveauvergelijking 4-5-6.....	8
2.2 Het ontstaan van de Associate Degree Pedagogisch Educatief Professional.....	9
2.3 In- en doorstroom	9
3. Ontwikkelingen binnen het pedagogisch educatief domein	10
3.1 Maatschappelijke context: de veranderende samenleving	11
3.2 Ontwikkelingen op het gebied van wetgeving en beleid	12
3.3 Consequenties voor het werkveld van de PEP	13
4. Werk- en beroepenveld waarvoor opgeleid wordt	15
4.1 Voorbeelden van functies	17
4.2 Wettelijke beroepsvereisten	17
5. De leerresultaten van de Ad PEP	18
5.1 Generieke Ad-leerresultaten.....	19
5.2 Leerresultaten PEP	20
6. Kennisgebieden.....	24
7. Validatie en verantwoording.....	28
6.1 Context van het profiel.....	29
6.2 Verantwoording en totstandkoming document	29
Nawoord.....	32
Bronnenlijst	33
Gebruikte afkortingen	34

1. Inleiding

Dit is het landelijk opleidingsprofiel van de Ad-opleiding Pedagogisch Educatief Professional (Ad PEP).

Een opleidingsprofiel beschrijft wat een afgestudeerde van een opleiding op hoofdlijnen moet kennen en kunnen. Het profiel moet adequaat zijn gevalideerd in het voor de opleiding relevante werkveld. Zo wordt transparantie geboden en verantwoording afgelegd. Profielen zijn van belang in de accreditatie door de Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie (NVAO) en vormen een kader bij de beoordeling op standaard 1 van het 'Beoordelingskader Accreditatiestelsel Hoger Onderwijs Nederland', september 2018 van de NVAO.

Standaard 1 Beoogde leerresultaten:

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

De beoogde leerresultaten beschrijven aantoonbaar het Associate degree-niveau zoals gedefinieerd in het Nederlands Kwalificatieraamwerk en de oriëntatie (hbo of wo) van de opleiding. Ze sluiten bovendien aan bij de actuele eisen die vanuit het regionale, het nationale en het internationale perspectief door het beroepenveld en het vakgebied worden gesteld aan de inhoud van de opleiding. Voor zover van toepassing zijn de beoogde leerresultaten tevens in overeenstemming met relevante wet- en regelgeving.

1.1 Aanleiding

De Ad-opleidingen binnen het cluster Zorg Welzijn en Educatie (ZWE) kennen inmiddels een behoorlijke geschiedenis. Toen in 2006 de eerste Ad-opleidingen konden starten, bleek dit een goed antwoord op de arbeidsmarktbehoefte. Zo was er behoefte aan professionals die zowel praktisch als vanuit een overstijgend perspectief aan de slag konden.

In het begin betekende dit voor opleidingen pionieren en er leefden veel vragen rond de positionering van de Ad-professional: wat houdt het Ad-niveau in? Wat kan er van een Ad-afgestudeerde verwacht worden? Hoe verhoudt een Ad-opleiding zich tot het mbo-niveau 4 en hbo-bachelorniveau 6?

Met de inwerkingtreding van de Wet invoering Associate degree-opleiding op 1 januari 2018 is de Associate degree een zelfstandige opleiding geworden, naast de bachelor en de master. Dit heeft geleid tot een doorontwikkeling van de Ad-opleidingen, waarbij vanuit samenwerkingsverbanden binnen de opleidingen veel aandacht is besteed aan het vaststellen van eindniveau en de positionering van de afgestudeerde Ad-professional.

De Ad-opleidingen voorzien in toenemende mate in een vraag op de arbeidsmarkt van zorg, welzijn en educatie en versterken de doorstroom van mbo naar hbo. Ondertussen is het aantal studenten en afgestudeerden en werkenden binnen Associate degree-opleidingen in het domein van Zorg, Welzijn en Educatie de afgelopen jaren fors toegenomen. De instroom in Ad-opleidingen in de sector Gedrag en Maatschappij is in de laatste 3 jaar met maar liefst 42% toegenomen (factsheet instroom Vereniging van Hogescholen voorlopige cijfers 2022 vergeleken met 2019). In de sector onderwijs is de toename procentueel nog veel groter.

Daarmee is de meerwaarde van dit opleidingsniveau definitief bevestigd. Dit is mede terug te zien in de groei van het aantal aanbieders van deze Ad-opleidingen.

Met de verzelfstandiging en de groei is de behoefte en noodzaak om samen te werken aan landelijk herkenbare opleidingen waarbij diploma's dezelfde maatschappelijke waarde vertegenwoordigen groot. In 2018 stelde de minister van Onderwijs tijdens het eerste landelijke Ad-congres op 8 november 2018 dat het belangrijk is om te werken aan landelijke opleidingsprofielen om versnippering tegen te gaan.

Gezamenlijk opgestelde en vastgestelde opleidingsprofielen zijn richtinggevend voor (aspirant) studenten, werkgevers en kwaliteitstoetsing door de NVAO en dragen hiermee in belangrijke mate bij aan herkenbaarheid en verdere professionalisering van het Ad-niveau.

1.2 Doelstelling en reikwijdte van het opleidingsprofiel

Dit document beoogt een herkenbaar, breed en toekomstbestendig opleidingsprofiel, dat gedragen wordt door onderwijsinstellingen en werkveld en het vormt een gemeenschappelijk referentiekader voor bestaande en verder te ontwikkelen opleidingen.

Het is een raamwerk met ruimte voor eigen inkleuring op basis van de eigen didactische visie en de regionale ontwikkelingen. Het vormt voor elke onderwijsinstelling de basis voor de inrichting van eigen leeruitkomsten en onderwijsprogramma; vanuit een breed gedragen basis (brede stam) wordt, met oog voor regionale verschillen, de opleiding vorm gegeven.

In het document zijn vijf leerresultaten beschreven, die door de opleidingen worden geborgd. Onderwijsinstellingen hebben daarnaast de ruimte om een eigen accent aan te brengen, dat eventueel met een diplomasupplement bekrachtigd kan worden. Deze differentiatieruimte bevat maximaal 30 procent van de opleiding om de diplomawaarde met betrekking tot de brede stam van de opleiding die in dit opleidingsprofiel is beschreven te borgen. Binnen de Ad PEP kan bijvoorbeeld gedacht worden aan differentiatie naar de leeftijd waar de opleiding zicht op richt (bijvoorbeeld 0-12 of 0-18 jarigen); specialisatie pedagogiek vs educatie of differentiatie in de focus van het werkveld (opvang, onderwijs, zorg).

Opleidingen kunnen naast de naam van de stamopleiding bij DUO hun eventuele differentiatie(s) opnemen.

1.3 Leeswijzer

Het eerste deel van dit document laat zien wat de context, plaats en niveau van de Associate degree is. Vervolgens wordt een specifieke beschrijving gegeven van het beroepsbeeld en het werkveld waarvoor primair wordt opgeleid, aangevuld met ontwikkelingen die zich daarin voordoen. In het beroepsbeeld wordt beschreven wat de focus is van de pedagogisch educatief professional in de praktijk en waar deze professional zich voor inzet. In de leerresultaten en daarbij behorende kennisgebieden wordt duidelijk wat daarin verwacht wordt op Ad-niveau.

Ten slotte volgt een toelichting op de wijze waarop de relevante partners bij de beschrijving van bovengenoemde zaken betrokken zijn geweest en hoe de uitkomsten daarvan zijn verwerkt. Zo wordt helder dat dit een gevalideerd, landelijk opleidingsprofiel is.

2. Niveau, ontstaan en doorstroom

De Associate degree (Ad) is een doorgaans tweejarige opleiding in het hoger beroepsonderwijs die opleidt tot niveau 5 van het European Qualification Framework (EQF) en het Nederlands kwalificatieraamwerk (NLQF).

Een Associate degree-opleiding is een praktijkgerichte hbo-opleiding, waarbij theorieën uit het vakgebied toegepast worden op praktische vraagstukken. Aankomend professionals leren vraagstukken te signaleren en een aanpak te ontwerpen om dit vraagstuk op te lossen. Hiermee sluit de opleiding zeer nauw aan bij de specifieke eisen in het werkveld. De Ad-professional kan na diplomering direct in de beroepspraktijk aan de slag. Ook kan een student doorstromen naar een bacheloropleiding.

2.1 Niveauevergelijking 4-5-6

Een Ad zit qua niveau tussen mbo-niveau 4 en hbo bachelorniveau 6 in en sluit daarmee aan bij de behoefte binnen het werkveld aan professionals die midden in de praktijk staan én verbinding kunnen maken met beleid en strategie: kortom, professionals die het operationele en strategische in een organisatie verbinden. De Ad-afgestudeerde integreert doen, denken en verbinden, wat meer oplevert dan *alleen* doen, *alleen* denken of *alleen* verbinden.

	ASSOCIATE DEGREE "VERBINDT VAKMANSCHAP MET OPERATIE EN STRATEGIE"	BACHELOR "IS EEN VAKMAN IN BREDERE CONTEXT"
MBO-4 "VERSTAAT ZIJN VAK"	+	+
<i>De beginnend beroepsbeoefenaar</i>	<i>De beginnend beroepsbeoefenaar</i>	<i>De beginnend beroepsbeoefenaar</i>
Die volgens standaardprocedures en methodes werkt en deze toepast in het dagelijks werk.	Die theorieën uit zijn vakgebied toepast op een praktisch vraagstuk.	Die methodisch werkt en theorieën kan vertalen naar toepassingen voor de praktijkvraagstukken.
Die vrijwel zelfstandig werkt aan standaard taken en samenwerkt in zijn eigen team.	Die onder begeleiding werkt aan complexe taken en een operationeel team aanstuurt.	Die vrijwel zelfstandig aan complexere taken werkt en samenwerkt in een omgeving met meerdere actoren en belangen.
Die communiceert over zijn eigen taken in het team.	Die doelgericht communiceert over taken in het team t.o.v. de doelen van de organisatie.	Die met meerdere partijen communiceert en de verschillende belangen overziet.
Die problemen signaleert.	Die de (onderzoeks)vraag formuleert.	Die de vraag onderzoekt.
Die de aangedragen oplossing toepast.	Die de oplossing implementeert.	Die de oplossingsstrategie formuleert.
Die zijn eigen leervraag onder begeleiding kan formuleren.	Die zijn eigen leervraag zelfstandig kan formuleren.	Die zijn eigen leervraag kan regisseren.

Figuur 1: Vergelijkingstrap Ad in perspectief (bron: Overlegplatform Associate degrees, 2022)

2.2 Het ontstaan van de Associate Degree Pedagogisch Educatief Professional

De eerste Ad Pedagogisch Educatief Professional is gestart in 2011 bij de Hogeschool Rotterdam onder de naam Pedagogisch Educatief Medewerker. Deze opleiding was gestart om het opleidingsniveau te verhogen van werknemers in de kinderopvang. Diverse ontwikkelingen hebben er toe geleid dat er enerzijds behoefte in het werkveld is aan beter gekwalificeerd personeel op de werkvloer; aan mensen die vanuit dit dagelijks werk op de werkvloer, overstijgend kunnen kijken en handelen en verbindingen kunnen leggen.

Inmiddels zijn er 14 Ad PEP opleidingen waarbij de oriëntatie ligt op opvang, onderwijs en zorg en op het versterken van interprofessionele verbindingen tussen beroepsgroepen in deze domeinen; professionals die in staat zijn grenzen tussen sectoren onderwijs, opvang, welzijn en jeugdhulp te overbruggen. Het overbruggen van deze grenzen is niet allen van belang bij jongeren kinderen, maar ook wanneer het gaat om jongeren, bijvoorbeeld binnen het speciaal onderwijs en de gehandicaptenzorg. In het opleidingsprofiel wordt dus gesproken over kinderen en jongeren van 0-18 jaar. De mate waarin de verschillende opleidingen zich op deze volle breedte richt is per opleiding verschillende. Er zijn ook opleidingen die de focus leggen op kinderen tussen de 0-12 jaar.

Tot 2020 hadden de opleidingen verschillende benamingen: Pedagogisch Educatief Medewerker (PEM); Pedagogisch Professional Kind en Educatie (PPKE) en Pedagogisch Educatief Professional (PEP). Voor de herkenbaarheid hebben de opleidingen in 2020 gezamenlijk een naamswijziging aangevraagd en heet de opleiding overal Pedagogisch Educatief Professional. In aanloop naar deze naamswijziging hebben de opleidingen een vergelijking gemaakt van de Body of Knowledge en is een gezamenlijke BoK vastgesteld. Deze BoK dient ook als uitgangspunt voor de BoK in dit opleidingsprofiel (zie hoofdstuk 6).

2.3 In- en doorstroom

Instroom in de Ad PEP-opleiding is mogelijk met een mbo-4-, havo- of vwo-opleiding of via een 21+ toets. Na het behalen van het Ad-diploma kan een student eventueel doorstromen naar een hbo-bacheloropleiding. Toelating van gediplomeerden tot de bachelor en vrijstelling/validering van eerder behaalde resultaten wordt altijd beoordeeld en vastgesteld door de examencommissie van de ontvangende bacheloropleiding. Ad-opleidingen die verbonden zijn aan dit opleidingsprofiel streven ernaar om samen met verwante bacheloropleidingen te komen tot een vervolgprogramma gericht op het halen van een bachelordiploma van 120 EC (nauw verwant) tot 150 EC (minder nauw verwant). Dit om de drempel om door te stromen zo laag mogelijk te maken.

De PEP is een zogeheten cross-over profiel, op het snijvlak van het sociale en educatieve domein. Doorstroommogelijkheden naar de bacheloropleidingen Pabo en Sociaal Werk komen dan ook beide voor. Mogelijk andere verwante hbo bacheloropleidingen na de Ad PEP zijn: de bachelor Pedagogiek en de bachelor Manager Kinderopvang.

3. Ontwikkelingen binnen het pedagogisch educatief domein

Het beroep waarvoor binnen de Ad PEP opgeleid wordt, ontwikkelt zich in samenhang met ontwikkelingen en vragen in de samenleving. In dit hoofdstuk wordt eerst maatschappelijke context en een aantal ontwikkelingen op het gebied van wetgeving en beleid beschreven, die van invloed zijn. Vervolgens wordt beschreven wat de consequenties hiervan zijn voor het werkveld waar de PEP voor opleidt.

3.1 Maatschappelijke context: de veranderende samenleving

De samenleving waarbij kinderen en jongeren opgroeien lijkt niet op de samenleving van 25 jaar geleden. Ontwikkelingen als toenemende globalisering, digitalisering en individualisering beïnvloeden de gehele leefomgeving van mensen (SLO, 2014). In deze veranderende samenleving neemt de tweedeling de laatste decennia toe (SCP, 2018). Verschillen tussen jong-oud, arm-rijk, hoog opgeleid – laagopgeleid, met of zonder migratieachtergrond nemen toe. Kinderen met verschillende achtergronden hebben niet dezelfde kansen en kunnen daardoor moeilijk hun situatie ontstijgen. Ook de gevolgen van de corona-pandemie laten zien dat kinderen uit lagere sociaaleconomische milieus veel meer leervertraging hebben opgelopen dan kinderen uit hogere sociale economische milieus (NRO, 2021). Onderwijs, opvang en zorg kunnen een belangrijke rol spelen bij vergroten of verkleinen van de tweedeling. In het streven naar meer kansengelijkheid is de verbinding tussen thuis, school/opvang en omgeving onmisbaar.

Ook de gezinsomstandigheden waaronder kinderen opgroeien is veranderd (Doornbal & Kassenberg, 2022). Meer vrouwen werken buitenshuis en meer kinderen maken gebruik van voorschoolse en buitenschoolse voorzieningen (50 procent van de kinderen maakt in 2020 gebruik van de dagopvang t.o.v. 30 procent in 2005, (Varwijk, Das, & van den Berg, 2021). Plannen van de overheid om kinderopvang (bijna) gratis te maken zullen naar alle waarschijnlijkheid voor een verdere stijging zorgen (z.a., 2021). Binnen gezinnen is er ook sprake van een veranderende wijze van het denken over opvoeden en onderwijs. Ouders stellen hogere eisen aan opvang en onderwijs en willen meer meepraten en meebeslissen. Tegelijkertijd zien we met de individualisering van de samenleving dat vertrouwde netwerken wegvallen. Er wordt vaker een beroep gedaan op professionals die op hun beurt een belangrijke schakel zijn in het leiden naar de juiste ondersteuning en het arrangeren van ontmoetingen met andere ouders met vergelijkbare vragen. Toenemende individualisering heeft ook tot gevolg dat kinderen en jongeren meer vrijheden hebben om hun eigen leefwereld vorm te geven, eigen keuzes te maken en zich te oriënteren op eigen kwaliteiten en voorkeuren (SLO, 2014).

Binnen deze veranderende samenleving spelen technologische ontwikkelingen een belangrijke rol. Het is onvermijdelijk dat dit invloed heeft op sociale relaties en de sociale kwaliteit van de samenleving (Ewijk, 2014). De banen van nu zijn niet meer de banen van de toekomst. Dit vraagt andere vaardigheden van kinderen en jongeren (21st century skills) die nodig zijn om succesvol deel te kunnen nemen aan de maatschappij van de toekomst (SLO, 2014), zoals digitale geletterdheid, kritisch denken en samenwerken.

Opvang en onderwijs staan niet los van deze ontwikkelingen. Kinderen en jongeren moeten leren hoe zij zich in deze snel veranderende maatschappij staande kunnen houden en hoe ze zich hiertoe verhouden.

3.2 Ontwikkelingen op het gebied van wetgeving en beleid

Er hebben in de afgelopen tien jaar grote veranderingen plaatsgevonden in het domein waarbinnen de pedagogische educatief professional actief is. Invoering van de Wet passend onderwijs in 2014, de Jeugdwet in 2015 en de Wet maatschappelijke ondersteuning (2015) hebben gemeenschappelijk dat kinderen en ouders passende hulp geboden wordt en dat er meer aandacht is voor preventie en normalisering (Doornbal & Kassenberg, 2022). Uitgangspunten zijn onder meer het versterken van de opvoedcapaciteiten van ouders, preventie en vroegsignalering en het tijdig bieden van de juiste hulp. School en opvang spelen hierin een belangrijke rol.

In het Actieplan gelijke kansen (2016) staat: “Elk kind moet, ongeacht afkomst, zijn of haar talenten ten volle kunnen ontplooien”. De Gelijke Kansen Alliantie (2020) richt zich op de verbinding van leefwerelden van jongeren (school/opvang-omgeving-thuis) waarbij professionals vanuit school, opvang, welzijn en zorg met elkaar en met ouders en partners in de wijk samenwerken. Hierbij is specifieke aandacht voor ouderbetrokkenheid, taalbevordering, extra onderwijs, soepele overgangen, armoedebestrijding. In het Regeerakkoord (z.a., 2021) staat een brede aanpak van bestrijding van armoede en kansengelijkheid door te investeren in de kinderopvang, voor- en vroegschoolse educatie en de Rijke Schooldag. Er is meer aandacht voor preventie en inclusie.

In 2018 is de Wet harmonisatie ingevoerd waarmee er geen onderscheid meer is tussen kinderopvang en peuterspeelzaalwerk. Onder invloed van de Wet Innovatie en Kwaliteit Kinderopvang (IKK) zijn vanaf 2018 belangrijke stappen gezet om de kwaliteit van de kinderopvang te verhogen, onder andere door de (verdere) professionalisering van medewerkers. Er wordt gestreefd naar verdere kwaliteitsverhoging door de aanstelling van pedagogisch coaches die pedagogisch medewerkers coachen in het werken met kinderen en die ook de verbinding leggen tussen het basis-onderwijs, de kinderopvang en de (jeugd)zorg. Dit draagt bij aan een doorgaande ontwikkelingslijn voor kinderen. Het belang van een goede start voor elk kind en een doorgaande lijn wordt steeds meer onderkend en kinderopvang wordt (financieel) toegankelijker (Regeerakkoord, (z.a., 2021). Leerachterstanden worden voorkomen door al op jonge leeftijd te stimuleren dat kinderen met een taalachterstand deelnemen aan voor- en vroegschoolse educatie (VVE). Er wordt meer geïnvesteerd in de kwaliteit en in het versterken van de relatie tussen opvang en onderwijs.

Om ervoor te zorgen dat alle leerlingen in Nederland zichzelf ten volle kunnen ontplooien wordt met de Rijke Schooldag in het primair en voortgezet onderwijs een impuls gegeven aan de brede talentontwikkeling. Scholen bepalen scholen zelf wat zij nodig achten om de kansengelijkheid te vergroten door aanvullende activiteiten te bieden op het gebied van sport, cultuur, cognitieve begeleiding en sociaal-emotionele ontwikkeling (Kindcentra, 2022).

3.3 Consequenties voor het werkveld van de PEP

In het pedagogisch educatieve werkveld is zoals hiervoor beschreven, steeds meer aandacht voor de brede ontwikkeling en het versterken van de pedagogische leefomgeving van opgroeiende kinderen en jongeren, zodat zij alle kansen krijgen om veilig en gezond op te groeien. Interprofessionele afstemming en samenwerking is daarbij belangrijk. Er wordt steeds meer ontwikkelingsgericht en pedagogisch gewerkt, waarbij het welbevinden en de betrokkenheid van kinderen wordt verhoogd en mogelijke achterstanden bij kinderen tijdig worden gesignaleerd en de kansengelijkheid wordt vergroot (Doornbal & Kassenberg, 2022). Vroegsignalering speelt een belangrijke rol bij het voorkomen van problemen.

De opleiding is ontstaan vanuit de gelijke kansen problematiek. Als je ziet wat er nu speelt binnen de grote steden en ook daarbuiten, dan zijn er kinderen die structureel een achterstand oplopen ten opzichte van wat ze zouden kunnen.

Marnix Academie

De 'schotten' tussen de sectoren onderwijs, opvang, zorg en welzijn vervagen en er is meer sprake van integratie. We zien dat er steeds meer brede voorzieningen ontstaan waarbij de drempels tussen de verschillende voorzieningen (opvang, onderwijs en zorg en welzijn) zo klein mogelijk zijn of zelfs verdwijnen. Een voorbeeld hiervan is dat veel onderwijs en opvang tegenwoordig plaatsvindt binnen Integrale Kindcentra (IKC's). Hier wordt ondersteuning geboden aan kinderen en ouders op het terrein van verzorging, opvoeding, binnen- en buitenschools leren. Ook zorg en welzijn wordt hier in toenemende mate betrokken bij de brede ontwikkeling van kinderen.

De Ad Pedagogisch Educatief Professional is ontstaan vanuit de behoeften vanuit de in opkomst zijnde Integrale Kind Centra waar professionals en deskundigen samen werken vanuit een gemeenschappelijke pedagogische visie en doorgaande ontwikkelingslijn.

Hogeschool Saxion

Er wordt niet alleen meer vanuit één discipline naar een kind gekeken; juist een brede blik op de ontwikkeling van het kind is belangrijk om kinderen optimale ontwikkelingskansen te bieden. Dit vraagt om een andere manier van werken en denken maar ook om nieuwe beroepsrollen.

Door het volgen van deze opleiding ben ik vooral met een andere blik naar mijn werk binnen de kinderopvang gaan kijken. Ik ben me veel bewuster geworden van wat mijn rol teweeg kan brengen, zowel in de ontwikkeling van de kinderen als in de opvoedingsondersteuning richting ouders/verzorgers. Ook heb ik geleerd om collega's positief te motiveren en te coachen zodat we samen het dagelijkse werk op de werkvloer verbeteren

(Suzan van Lier, alumna Ad-PEP, Hanzehogeschool)

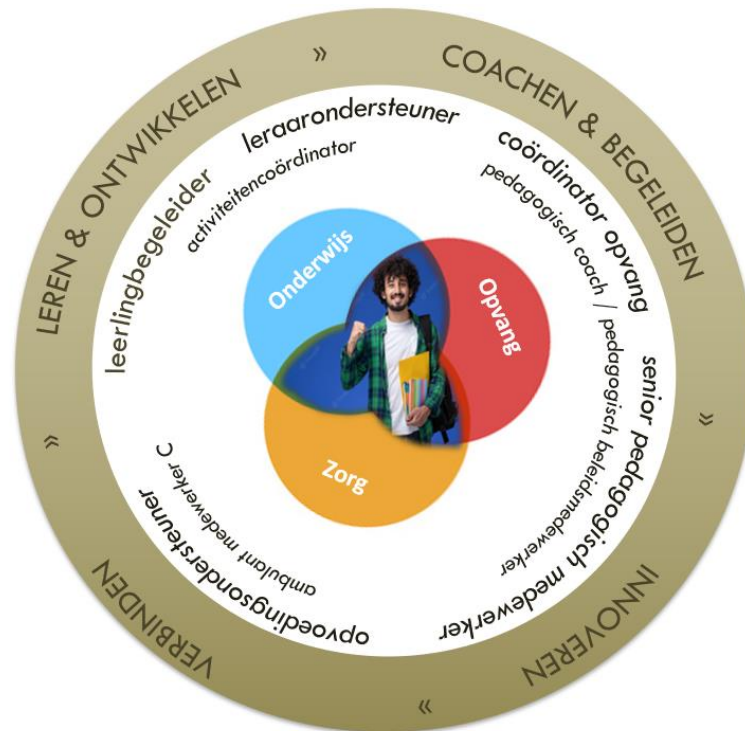
Mede door de invoering van de Wet passend onderwijs in 2014 nemen steeds meer kinderen met een extra ondersteuningsbehoefte deel aan het regulier onderwijs. Dit betreft enerzijds cognitieve verschillen, anderzijds zien we dat steeds meer kinderen gediagnosticeerd worden met een ontwikkelingsstoornis of gedragsproblemen. Van (onderwijs)instellingen wordt verwacht dat hier aanvullende inspanningen voor worden geleverd. Dit betekent een verzwaring van het takenpakket van de groepsleerkracht en het vraagt om specifieke pedagogische en educatieve expertise. Op het snijvlak van onderwijs, opvang, zorg en welzijn neemt de behoefte aan passende ondersteuning toe en aan professionals die ondersteuning kunnen bieden en die als een spil kunnen fungeren en een integrale benadering hebben. Dit vraagt ook professionals die zich bewust zijn van de eigen en andere (sociaal-culturele) gewoonten, tradities, denkkaders en het effect hiervan op ontwikkeling en opvoeding.

4. Werk- en beroepenveld waarvoor opgeleid wordt

Met de Ad PEP worden professionals opgeleid die de pedagogisch educatieve leefomgeving van opgroeiende kinderen en jongeren versterken, zodat zij alle kansen krijgen om veilig en gezond op te groeien. De pedagogisch educatief professional (PEP) functioneert op het snijvlak van onderwijs, opvang, zorg en welzijn en biedt vanuit een integrale benadering passende ondersteuning.

Binnen diverse functies in deze werkvelden worden verschillende beroepsrollen onderscheiden zoals te zien is in onderstaand model. Zie ook onderzoek van Pact voor Kindcentra (Boom, 2021).

Figuur 2: Model beroepsrollen

De PEP biedt ondersteuning bij het **LEREN & ONTWIKKELEN** van kinderen en jongeren en zorgt samen met collega's en opvoeders voor een veilig pedagogisch klimaat en een rijke (speel)leeromgeving. Ook binnen de gehandicaptenzorg en in het speciaal onderwijs, waar vaak sprake is van (forse) ontwikkelingsachterstanden, is de PEP geschoold in de begeleiding bij deze problematiek.

Naast het directe contact met kinderen en jongeren zien we dat een PEP op meerdere niveaus in de organisatie wordt ingezet ten behoeve van de professionele versterking van medewerkers en team. De PEP **COACHT & BEGELEIDT** ouders/opvoeders en collega's bij vragen rondom de ontwikkeling en opvoeding.

De PEP werkt dus binnen de eigen organisatie op meerdere niveaus samen en is een **VERBINDER** in de samenwerking met andere organisaties. De PEP past bestaande werkwijzen, die gebruikt worden in het werkveld, aan aan de context van de dagelijkse beroepspraktijk en biedt ondersteuning bij het uitvoeren van onderzoek of bij het doorvoeren van veranderingen binnen de organisatie.

De PEP werkt **ONDERZOEKEND EN INNOVATIEF** bij het vinden van oplossingen voor praktische problemen (zie onderzoek van Pact voor Kindcentra, (Boom, 2021)).

4.1 Voorbeelden van functies

Voorbeelden van functies en beroepen die de PEP kan vervullen, zijn:

- Gespecialiseerd pedagogisch (educatief) medewerker
- Pedagogisch coach
- Pedagogisch beleidsmedewerker
- Leraarondersteuner PO/ VO / (V)SO
- Pedagogisch (educatief) medewerker gehandicaptenzorg
- Pedagogisch begeleider/ persoonlijk begeleider gehandicaptenzorg/ jeugdzorg (geen SKJ)
- Ambulant medewerker C
- Leerlingbegeleider (bv bij uitvalklassen, NT2-klassen, satellietklassen)
- Activiteitencoördinator
- VVE-coach
- Opvoedingsondersteuner
- .....

Zie ook alumni-onderzoek uitgevoerd in opdracht van Pact voor Kindcentra (KPZ, 2021).

De meerwaarde van een PEP is de verbindende rol die deze professional kan hebben tussen opvang, onderwijs en zorg. In deze intensieve samenwerking tussen de sectoren onderwijs, opvang en zorg ontstaan ketenfuncties zoals:

- Brugfunctionaris
  - Opvoedingsondersteuner/coach
  - Combinatiefunctionaris
  - Coördinator doorgaande lijn/ 3-4 jarigen opvang
  - Combinatiefunctie waarbij een werknemer op verschillende plekken werkzaam is (kinderopvang- voorschool-school, naschool)
  - ....
- (Kinderopvang Werkt, 2021).

4.2 Wettelijke beroepsvereisten

Volgens de kwalificatie-eisen (Kinderopvang Werkt, 2021) kwalificeert het getuigschrift Ad PEP voor het werk als pedagogisch medewerker in de dagopvang, de peuteropvang en de buitenschoolse opvang. Met de invoering van de Wet IKK (innovatie en kwaliteit kinderopvang) is bepaald dat de Ad PEP kwalificeert voor de functie van pedagogisch coach en pedagogisch beleidsmedewerker binnen de kinderopvang.

In het functiehuis van het primair onderwijs staat bij de functie van lerarenondersteuner aangegeven dat deze een opleiding op Ad-niveau moet hebben gevolgd. Een leraarondersteuner mag zelfstandig taken uitvoeren zoals lesgeven en toetsen nakijken (zie ook functiebeschrijving van leraarondersteuner A en B, (PO-Raad, 2022).

5. De leerresultaten van de Ad PEP

Zoals hiervoor is aangegeven vervagen de ‘schotten’ tussen de sectoren onderwijs, opvang, zorg en welzijn en er is sprake van samenwerking en integratie. Er wordt steeds meer vanuit verschillende disciplines naar de ontwikkelingen van kinderen gekeken. Dit vraagt leerresultaten waarin herkenbaar is dat de pedagogisch educatief professional op het snijvlak van onderwijs, opvang en zorg werkt aan het leren en ontwikkelen van kinderen en jongeren.

Per hogeschool is er bij het formuleren van de leeruitkomsten ruimte voor eigen specialisaties of inkleuring, bijvoorbeeld met betrekking tot doelgroepen waar de pedagogisch educatief professional mee in aanraking komt, regionale vraagstukken en specifieke ontwikkelingen.

5.1 Generieke Ad-leerresultaten

De beschrijving van niveau 5 voor Ad-opleidingen is vormgegeven aan de hand van vijf generieke Ad-leerresultaten (Overlegplatform Associate degrees, 2022). Deze generieke leerresultaten zijn niet los van elkaar te zien en beschrijven in samenhang met elkaar het niveau 5. Deze leerresultaten zijn:

Figuur 3: Vijf leerresultaten van Beschrijving niveau 5 Associate degree (bron: Overlegplatform Associate degrees, 2022)

Vanuit deze leerresultaten (methodisch handelen, communiceren, samenwerken, probleemoplossend en lerend vermogen) is in de volgende paragraaf een vertaling weergegeven naar het profiel Pedagogisch Educatief Professional. De leerresultaten zijn eenduidig en generiek geformuleerd en daarmee onafhankelijk van de opleidingsvorm (voltijd, deeltijd, duaal), zodat er ruimte is voor opleidings specifieke en regionale invulling. De leerresultaten zijn geformuleerd op niveau 5 en de landelijke Ad-leerresultaten zijn zoals benoemd als uitgangspunt genomen.

Vanuit de leerresultaten is de generieke kennisbasis (BOK) vastgesteld (zie hoofdstuk 6). Op deze wijze is een opleidingsprofiel ontstaan die enerzijds het eindniveau van deze Ad'er borgt op niveau 5, en anderzijds volledig weergeeft waar de Pedagogisch Educatief Professional voor wordt opgeleid.

5.2 Leerresultaten PEP

In afstemming met werkveldpartners en het Sectorale Adviescollege is overeengekomen dat de hieronder beschreven leerresultaten minimaal 70 procent van de opleiding dienen te beslaan, waardoor er maximaal 30 procent ruimte ontstaat om recht te doen aan die regionale vraagstukken en inkleuring van de eigen onderwijsinstelling

Leerresultaat 1: Methodisch handelen

De Pedagogisch Educatief Professional (PEP'er) bevordert de doorgaande ontwikkeling van het kind of de jongere en versterkt de eigen organisatie door planmatig en doelgericht te werken. De PEP'er verbindt doelbewust theorie en praktijk, heeft oog voor talent, en biedt passende ondersteuning, sturing en activiteiten aan zodat kinderen en jongeren zich zo optimaal mogelijk kunnen ontwikkelen.

Methodisch handelen zet de PEP'er in bij het ondersteunen van de ontwikkeling en het leren van kinderen/jongeren. De PEP'er speelt in op vragen en zorgen omtrent de opvoeding en ontwikkeling van kinderen/jongeren en biedt passende begeleiding vanuit relevante kennis en vaardigheden. De PEP'er werkt doelgericht vanuit vraagstukken op kind-, jongere-, groeps-, en organisatieniveau, heeft kennis van methodieken en de cyclus van methodisch handelen en beschikt over een breed handelingsrepertoire en past deze toe.

De PEP'er verantwoordt het eigen professionele handelen vanuit theorie, kijkt kritisch terug op het eigen handelen en evalueert het effect van het handelen. Vanuit die evaluatie legt de PEP'er bevindingen, conclusies en aanbevelingen vast voor een mogelijk vervolg op en geeft hierover advies en/of verwijst door.

Ariane signaleert in samenwerking met de intern begeleider dat er steeds meer kinderen met een taalachterstand op de peutergroep zijn. Ze maakt de signalen concreet met behulp van een objectief instrument. Ze formuleert de ondersteuningsbehoefte van het kind. Hiermee stelt ze doelen voor kind en omgeving en formuleert een passend begeleidingsplan die ze samen met de betrokken professionals uitvoert.

“Meer en beter inzicht in wat kinderen kunnen (...) Tijdens de opleiding heb ik meer kennis gekregen over de brede ontwikkeling van het kind. Ik ben gericht naar kinderen gaan kijken. Hierdoor heb ik meer begrip voor het gedrag van het kind. Ik kan mijn werkwijze beter uitleggen naar ouders en collega's. Zo had ik aan het begin van het schooljaar een ongemotiveerd meisje in de groep. Door met haar in gesprek te gaan en haar gedrag te observeren begreep ik haar beter. Ze moest meedoen, ze moest luisteren, ze moest haar werk afkrijgen. Door wat ik leerde tijdens mijn studie ben ik het gesprek aangegaan met haar ouders en leraar. Het bleek dat ze snel afgeleid was. Ik heb samen met de leerkracht een plan opgesteld hoe we haar taakgerichtheid kunnen verbeteren. Ik heb enkele concrete suggesties gedaan.”

Leandro, Ad-PEP-student

Leerresultaat 2: Samenwerken

De PEP'er werkt interprofessioneel samen met collega's, opvoeders en professionals op verschillende niveaus binnen en tussen instellingen in de werkvelden van opvang, onderwijs en zorg. De PEP kan deze samenwerking initiëren, stimuleren en borgen.

De PEP'er zoekt actief de samenwerking op en betreft andere professionals en opvoeders om praktische vraagstukken in de opvoeding en ontwikkeling te signaleren en aan te pakken. De PEP'er heeft een verbindende rol, niet alleen naar ouders en collega's maar ook naar ketenpartners en andere professionals.

De PEP'er kan een operationeel team met een specifieke taak aansturen. Hierbij is de PEP'er zich bewust van de rol als verbinder en de daarbij passende verantwoordelijkheden.

De BSO waar Edwin werkt, is sinds kort een Integraal Kindcentrum. Edwin zit in de werkgroep "overblijven" waar hij in samenspraak met kinderen, ouders en collega's een overblijfprotocol heeft opgesteld waarin ieder zich kan vinden.

"Eerst zag ik op tegen inhoudelijke gesprekken met ouders, meerdere collega's of professionals van buiten de het Integraal Kindcentrum. Door de opleiding ben ik mij bewust geworden van het belang om vanaf het begin van een traject contact te leggen met betrokkenen. Het vroeg benaderen, informeren en in gesprek gaan bevordert juist samenwerking. Tijdens de opleiding heb ik meerdere soorten gesprekken voorbereid, gevoerd en op de uitvoering gereflecteerd. Hierdoor heb ik mijn communicatieve vaardigheden in gesprekken met opvoeders en collega professionals verbreed en verdiept, kan ik relationeel en gesprekstechnisch beter op deelnemers afstemmen. Ook heb ik meer inzicht gekregen in het professionele netwerk van de school en opvang."

Alumnus Ad PEP

Leerresultaat 3: Communiceren

De PEP'er communiceert mondeling en schriftelijk op heldere en professionele wijze waarbij het taalgebruik is afgestemd op de gesprekspartner en diens context. De PEP zet communicatie doelbewust in om relevante verbindingen te leggen op proces- en inhoudsniveau.

De PEP'er communiceert sensitief en responsief met kinderen en jongeren (0-18 jaar) en gaat in gesprek met ouders/opvoeders en professionals over hun opvoedings- en ontwikkelingsvraagstukken. De PEP'er is zich bewust van de boodschap, de eigen rol en het effect daarvan op de ontvanger. Hij/zij informeert, adviseert, ondersteunt en begeleidt in de communicatie en zet de juiste gesprekstechnieken in. De PEP'er coacht en begeleidt op verschillende niveaus (kind – jongere - opvoeder – professional) vanuit passende verantwoordelijkheid en pedagogische en educatieve expertise.

In de schakelklas (VO) waar Karien als leraarondersteuner werkt, zijn leerlingen die extra hulp nodig hebben bij het lezen van geschiedenis teksten. Karien zet een huiswerkgroepje op.

"Tijdens de opleiding heb ik meer geleerd over communicatietechnieken en hoe ik deze kan gebruiken tijdens de gesprekken met kinderen, ouders en collega's. In mijn rol als pedagogisch coach zet ik communicatietechnieken in bij het coachen van collega's om bijvoorbeeld de rijke speel/leeromgeving op de groep met elkaar te verbeteren."

Alumnus Ad PEP

Leerresultaat 4: Probleemoplossend vermogen

De PEP'er signaleert pedagogische en educatieve kwesties ten aanzien van individuele kinderen, de groep en de organisatie. Hij/zij analyseert praktische vraagstukken en oriënteert zich op oplossingsrichtingen. De PEP realiseert beargumenteerde, onderbouwde en passende interventies en evalueert deze. Hierover worden collega's, leidinggevenden en andere relevante betrokkenen geïnformeerd. De PEP initieert zelf activiteiten die bijdragen aan de verbetering van het pedagogisch klimaat en/of beleid van de organisatie.

De PEP'er laat probleemoplossend vermogen zien door kritisch te zijn, verbeterpunten op te merken en kansen voor vernieuwing binnen de eigen praktijk te zien en aan te pakken. De onderzoekende houding blijkt uit de systematische wijze waarop gegevens verzameld, geanalyseerd en geëvalueerd worden. Hierbij stelt de PEP'er een oordeel uit tot alle benodigde informatie verzameld is.

Het is Meriam (werkzaam in het VSO) opgevallen er kinderen zijn die aangeven dat ze niet mee mogen doen in de pauzes. Ze besluit in overleg met de leerkracht impulsen te geven aan het buitenspelen door enerzijds spellen te (her)introduceren zoals 'Annemaria koekkoek' en anderzijds de speelplaats te verrijken door bamboestokken en oude gordijnen in de extra tijd mee naar buiten te nemen. Beide acties hebben zichtbaar positief effect en de leerkracht vraagt Meriam om in het eerstvolgende bouwoverleg een presentatie te geven over ontwikkelingsgericht ondersteunen van buitenspel.

Anneke werkt op een BSO. Ze signaleert dat er steeds meer kinderen met overgewicht zijn in de wijk waar ze werkt. Middels het programma 'Gezonde school' onderzoekt ze hoe gezond de school is. Als eerste wordt er voorlichting gegeven aan de jongeren over gezonde voeding en wordt het aanbod in aangepast.

Leerresultaat 5: Lerend vermogen

De PEP'er blijft zich voortdurend ontwikkelen en reflecteert op het eigen functioneren als professional. Hij/zij blijft op de hoogte van de ontwikkelingen in het vakgebied en is in staat om nieuwe kennis en inzichten toe te passen in het eigen handelen. De PEP levert een bijdrage aan de ontwikkeling van nieuwe kennis en inzichten in de eigen werkomgeving en deelt deze met collega's.

Voor de professionele identiteit binnen het pedagogisch educatieve domein is het essentieel dat de PEP'er beschikt over reflectief en lerend vermogen. De PEP'er is zich daarom bewust van de eigen en andere (sociaal-culturele) gewoonten, tradities, denkkaders en het effect hiervan op ontwikkeling en opvoeding.

De PEP'er kan daarnaast kritisch naar het eigen handelen kijken, het eigen denken, voelen, willen en handelen binnen een werksituatie herkennen en er middels reflectie betekenis aan geven. De PEP'er werkt actief aan de ontwikkeling door zich lerend op te stellen, leervragen te stellen en deze te delen. Het vragen, geven en ontvangen van feedback wordt ingezet voor de professionele ontwikkeling van zichzelf en de ander.

Nadat er een asielzoekerscentrum in het dorp is gekomen, zijn er meer kinderen met een andere culturele achtergrond op school. Gerben gaat in gesprek met collega's welke veranderingen ze ervaren. In een vergadering wordt in kaart gebracht welke leerbehoefte het team heeft. Op basis van deze leerbehoefte organiseert Gerben een bijscholing "omgaan met tweetaligheid".

De PEP'er kent de eigen mogelijkheden en grenzen. Indien nodig worden andere professionals actief te betrekken.

De student wordt een reflectieve professional die kritisch leert kijken naar haar eigen werk en dat van haar collega's. Een professional die ook de routines ter discussie durft te stellen. Studenten geven aan dat ze op het mbo leerden wát ze moesten doen en op de Ad-PEP-opleiding leren om hun handelen te onderbouwen

Uit: Kinderopvang, 2021.

6. Kennisgebieden

Studenten leren tijdens de opleiding verschillende theorieën en methodes waarbij er altijd een verbinding naar de actuele beroepspraktijk wordt gemaakt. Kenmerkend aan een Assosiate degree is dat de aangeleerde theorieën en methodes niet op zichzelf staan, maar door de studenten moeten worden toegepast op een vraagstuk.

Body of Knowledge (BOK)

Hieronder staan de kennisgebieden die voor de Ad PEP relevant zijn. In de aanloop naar de naamswijziging in 2020 is er een vergelijking gemaakt van de Body of Knowledge's van de verschillende opleidingen en is er een gezamenlijke BoK vastgesteld. Deze BoK dient ook als uitgangspunt voor de BoK in dit opleidingsprofiel

<p>Kennis ten aanzien van het leren en ontwikkelen van kinderen</p>	<p>Theorieën over leren en ontwikkelen/ ontwikkelingspsychologie/ Leer- en ontwikkelingslijnen kinderen/jongeren</p> <p>Methodes van observeren</p> <p>Specifieke ondersteuningsbehoefte van kinderen/jongeren gekoppeld aan ontwikkelingsstadia</p> <p>Evidence based interventies op het gebied van pedagogiek en educatie</p> <p>Kennis van ontwikkelingsgericht begeleiden</p> <p>Leef- en belevingswereld kinderen/ jongeren</p> <p>Kennis over groepsdynamica</p> <p>Educatieve en didactische kennis</p> <p>Pedagogiek: pedagogische visies en stromingen, theorieën over ouderschap, opvoeden, ouderbetrokkenheid, orthopedagogiek.</p> <p>Sociologie (netwerk, leefomgeving, sociaal-economische omstandigheden)</p> <p>Preventie en vroegsignalering</p>
<p>Kennis met betrekking tot leer- en ontwikkelgebieden</p>	<p>Spelontwikkeling</p> <p>Taalontwikkeling</p> <p>Sociaalemotionele ontwikkeling</p> <p>Motorische en fysieke ontwikkeling</p> <p>Creatieve ontwikkeling</p> <p>Morele ontwikkeling</p> <p>Identiteitsontwikkeling</p>

<p>Kennis/context van het brede werkveld</p>	<p>Context van opvang, onderwijs, welzijn en zorg</p> <p>Organisatie en werkwijzen in opvang, onderwijs en zorg</p> <p>Concept T-shaped professional</p> <p>Maatschappelijke kaders</p> <p>Wetgeving (familierecht, jeugdwet)</p> <p>Ethische dilemma's</p> <p>Kennis over samenwerken</p> <p>Basiskennis veranderkunde (t.a.v. creëren van draagvlak)</p>
<p>Communicatie en gespreksvoering</p>	<p>Verschillende gesprekstechnieken en interactiemodellen</p> <p>Verbale non-verbale communicatie</p> <p>Theorieën en modellen over begeleiding, coachen, advisering</p> <p>Kenmerken van communicatie met kinderen en jongeren</p> <p>Kennis van interculturele communicatie en meertaligheid</p>
<p>Methodisch werken Onderzoekende houding en innovatie</p>	<p>Methodische cyclus</p> <p>Doelen stellen</p> <p>PDCA</p> <p>Onderzoekende houding</p> <p>Kritisch denken</p>
<p>Reflectie</p>	<p>Reflectiemodellen</p>

7. Validatie en verantwoording

6.1 Context van het profiel

Het opleidingsprofiel Ad Pedagogisch Educatief Professional (PEP) is gelijktijdig en in afstemming ontwikkeld met drie andere opleidingsprofielen vanuit het LAdO van Zorg, Welzijn en Educatie (LAdO ZWE), te weten: Ad Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn (EZW), Ad Sociaal Werk (SW) en Ad Sociaal Financiële Dienstverlening (SFD).

De vier opleidingsprofielen kennen overlap, waarbij alle opleidingen opereren in het domein van zorg, educatie, en/of welzijn. Zij hebben voor een deel te maken hebben met dezelfde landelijke ontwikkelingen en hebben op een aantal vlakken overeenkomstige kennis en vaardigheden nodig om hun beroep uit te kunnen oefenen. De context waarbinnen en de beroepstaken waartoe opgeleid wordt, verschillen echter. Om recht te doen aan deze context en de specifieke kennis en vaardigheden die nodig zijn om in deze context goed te kunnen functioneren zijn we tot de huidige indeling van opleidingsprofielen gekomen.

Het profiel Ad PEP is een zogeheten cross-over-profiel, op het snijvlak van het sociale en educatieve domein. Niet elke hogeschool heeft de Ad PEP-opleiding dan ook gepositioneerd binnen het educatieve domein. Sommige hogescholen hebben het (ook) gepositioneerd binnen het sociale domein.

Bij het ontwikkelen van het opleidingsprofiel zijn alle hogescholen vertegenwoordigd die op het moment van schrijven de opleiding Ad PEP aanboden of in ontwikkeling hadden, te weten: Christelijke Hogeschool Ede; Driestar Hogeschool; Fontys; Hanzehogeschool Groningen; Hogeschool Arnhem Nijmegen; Hogeschool KPZ; Hogeschool van Rotterdam; Hogeschool Saxion; Hogeschool Windesheim; Hogeschool Zeeland; InHolland; Ipabo; Iselinge Hogeschool; Marnix Academie.

6.2 Verantwoording en totstandkoming document

Bij de werkveldvalidatie van landelijke opleidingsprofielen speelt de samenhang tussen de verschillende opleidingen en werkveldpartners een belangrijke rol. Vanwege een zekere ontschotting van beroepen en het vervloeien van grenzen van sectoren is er een toenemend belang van interprofessionele- en intersectorale samenwerking. Zodoende is enerzijds te zien dat werkveldpartners betrokken zijn bij meerdere Ad-opleidingen, anderzijds bedienen Ad-opleidingen meerdere domeinen. Voorbeelden hiervan zijn de opleiding Ad SFD die het sociale-, economische- en juridische domein betreft, de opleiding Ad PEP als cross-over tussen het educatieve en sociale domein en de Ad SW, die het sociale domein verbindt met het domein gezondheid. Zo zijn Ad-opleidingen binnen Zorg, Welzijn en Educatie dus veelal domeinoverstijgend ingericht en een verbindingsschakel tussen verschillende sectoren. Om de landelijke Ad-opleidingsprofielen in Zorg, Welzijn en Educatie in lijn daarmee te realiseren, is voor de validatie van de profielen gekozen voor een samenwerkingsmodel. De opleidingen hebben gezamenlijk opgetrokken met een groot aantal breed georiënteerde werkveldpartners. In aanvulling daarop werken opleidingen ook nauw samen met de betreffende specifieke brancheorganisaties en/of beroepsverenigingen.

Vanaf de start van de Ad-opleidingen in de domeinen Zorg, Welzijn en Educatie is het werkveld nauw betrokken geweest bij het ontwerp van de opleidingen. Individuele hogescholen hebben werkveldpartners bevroegd voor hun eerste aanvraag macrodoelmatigheid bij het CDHO en stelden werkveldadviesraden aan. Al snel ontstonden er ook bredere samenwerkingsverbanden waar onderwijs en werkveldpartners samen optrokken. Te denken valt aan het consortium Ad-opleidingen Sociaal Werk in de Zorg waar zowel hogescholen als werkveldpartners (VGN en CAOP) in participeerden in de periode 2014-2017. Ook in het landelijk Overleg Ad-Pedagogisch Educatief Professional, waar toen nog opleidingen met verschillende benamingen waren betrokken, vond er al in die periode overleg plaats met brancheverenigingen.

Mede vanwege het gegeven dat verschillende opleidingen hetzelfde domein bedienen of juist domeinoverstijgend zijn, was een breed gezamenlijk Landelijk Ad-Overleg Zorg, Welzijn en Educatie (LAdO-ZWE) destijds een logische keuze. Hierdoor kon er zo met de sectoren in gezamenlijkheid worden afgestemd over verschillende Ad-opleidingen. In eerste instantie betrof dit LAdO-ZWE een groot aantal opleidingen in het sociale- cq gezondheidsdomein waarna de Ad-PEP-opleidingen, de Ad-EZW en ook de Ad-SFD zich aansloten. Sinds 2021 zijn ook de opleidingen Ad Zorg & Technologie steeds meer betrokken bij het LAdO-ZWE.

Vanaf 2018 zijn brancheorganisaties tijdens deze LAdO-vergaderingen gevraagd om de eerste input te leveren om tot gezamenlijk afgestemde profielen te komen en om de behoefte aan het Ad-niveau in de sector te verkennen. Gesprekken over de aansluiting van de opleidingen bij de vraag van de sector, zowel qua inhoud als niveau zijn onder meer gevoerd met het CAOP (Hans Timmerman, sept 2018) , de Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland (Isabel Verleun, mei 2019) , Actiz (Devie Rusch, mei 2019) , GGZ-Nederland (Ad Bus en Sipke van der Ploeg, mei 2019), IKC (Judith Kuiten, sept 2019) en Sociaal Werk Nederland (Edwin Luttik, dec. 2019). Ook is er inbreng geweest vanuit projecten vanuit brancheverenigingen zoals Onderwijs op Maat (Marjolein Lohmann en Ria Jaspers, december 2019).

Voor het schrijfproces waren dit de uitgangspunten waar de schrijvers mee aan de slag zijn gegaan in nauwe afstemming met alle deelnemers van het betreffende clusteroverleg waarin elke opleiding vertegenwoordigd is.

Na het eerste deel van het schrijfproces in 2021, waarbij alle betreffende opleidingen nauw betrokken waren, is er in 2022 een validatieronde geweest waar een groot aantal werkveldpartijen gereageerd hebben op de concept teksten. Deze validatiegesprekken bestonden uit een plenaire reactie op hoofdlijnen en vervolgens per opleidingsprofiel een verdiepend gesprek met de groep van vertegenwoordigers van alle betreffende hogescholen. Zo is er in co-creatie, in aansluiting op de vraag uit het werkveld, gewerkt aan inhoudelijke afstemming en tegelijk aan draagvlak onder de betrokken hogescholen met ieder hun eigen input vanuit de eigen werkveldcontacten. Voor dit proces van pendelen is een half jaar uitgetrokken om daarmee een stevige basis te leggen onder de opleidingsprofielen. Voor de navolgbaarheid hoe de inbreng is gehonoreerd in de opleidingsprofielen is er een inventarisatie van alle werkveldinbreng beschikbaar bij het secretariaat van het LAdO-ZWE.

De volgende werkveldinbreng is ingebracht tijdens de bijeenkomsten;

11 februari 2022	BPSW (Beroepsvereniging Professionals Sociaal Werk)	Jan-Willem Bruins Jeanet de Jong
	CAOP (Centrum Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel)	Hans Timmerman
1 April 2022	Branchevereniging Maatschappelijke Kinderopvang	Robert Sanger
	Sociaal Werk Nederland	Edwin Luttik
	FCB Kinderopvang	Carla Carla Schipperheijn
	Branchevereniging Kinderopvang	Carin Bal
	VGN (vereniging gehandicaptenzorg Nederland)	Minie Eising
3 juni 2022	PO-Raad	Maarten Lamé
	Jeugdzorg Nederland	Florian Bootsman

Alle bovenstaande inbreng, samen met alle input en inbreng vanuit de hogescholen, en daarmee hun werkveldpartners zijn verwerkt in dit document.

Verder zijn de adviezen vanuit het Overlegplatform Associate degrees hierin meegenomen.

Nawoord

Een woord van dank aan alle betrokkenen. In co-creatie is dit document tot stand gekomen. Samen met de betrokken deelnemers van de hogescholen, samen met de werkveldpartners.

Dit document beoogt een herkenbaar profiel voor alle ontwikkelde en nieuw te ontwikkelen opleidingen binnen het sociaal werk op niveau 5. Wij zien het proces van versterking en positionering met vertrouwen tegemoet.

Bronnenlijst

Boom, B. (2021). *Beroepsbeeld Pedagogisch Educatief Professional IKC*. Opgehaald op 15 juli 2022 van: www.pactvoorkindcentra.nl

Doornbal, J., & Kassenberg, A. (2022). *Het kindcentrum als speel- leer- en werkgemeenschap*. Amsterdam: Uitgeverij SWP .

Ewijk, H. v. (2014). *Omgaan met sociale complexiteit*. Amsterdam: SWP uitgeverij.

Kindcentra, P. v. (2022). *Een rijke schooldag. Position paper Kindcentra*. Opgehaald op 10 juli 2022 van: www.pactvoorkindcentra.nl

Kinderopvang Werkt (2021). *Combinatiebaan, mbo- en zij-instroom oplossingen voor tekort*. Opgehaald op 15 oktober 2022 van: www.kinderopvang-werkt.nl

KPZ (2021). *De inzet van de Pedagogisch Educatief-Professionals in domein kind en educatie*. Opgehaald op 30 augustus 2022 van: <https://www.pactvoorkindcentra.nl>

NRO (2021). *De balans na één jaar COVID-19-crisis in het onderwijs*. Opgehaald op 6 juni 2022 van: www.nro.nl .

Overlegplatform Associate degrees (2022). Beschrijving niveau 5 Associate degree (tweede ongewijzigde editie). Vereniging Hogescholen.

PO-Raad (2022). *Voorbeeldfunctiebeschrijving leraarondersteuner B*. Opgehaald op 15 juli 2022: van www.poraad.nl

SCP (2018). *Sociale staat van Nederland 2018*. Den Haag: SCP.

SLO (2014). *21e eeuwse vaardigheden in het curriculum van het funderend onderwijs. Een conceptueel kader*. Opgehaald op 2 juli 2022 van: www.slo.nl.

Varwijk, J., Das, L., & van den Berg, T. (2021). *Kinderopvang in beeld*. Berenschot.

z.a. (2021). *Omzien naar elkaar, vooruitkijken naar de toekomst. Coalitieakkoord 2021-2025*. Opgehaald op 30 augustus 2022 van: <https://www.rijksoverheid.nl>

Gebruikte afkortingen

Ad	Associate degree
BPSW	Beroepsvereniging van Professionals in Sociaal Werk
CAOP	Centrum voor Arbeidsverhoudingen Overheidspersoneel
DUO	Dienst Uitvoering Onderwijs
EC	European Credits
EQF	Het Europees Kwalificatieraamwerk
EZW	Ervaringsdeskundigheid in Zorg en Welzijn
FCB	Fonds Collectieve Belangen
GGZ	Geestelijke gezondheidszorg
hbo	Hoger beroepsonderwijs
IKC	Integraal Kind Centrum
LAdO	Landelijk Associate degree Opleidingsoverleg
mbo	Middelbaar beroepsonderwijs
NLQF	Het Nederlands Kwalificatieraamwerk
NVAO	De Nederlands-Vlaamse Accreditatieorganisatie
PEP	Pedagogisch educatief professional
PO	Primair onderwijs
SFD	Sociaal Financiële Dienstverlening
SW	Sociaal Werk
VGN	Vereniging Gehandicaptenzorg Nederland
Wmo	Wet maatschappelijke ondersteuning
ZWE	Zorg, Welzijn en Educatie

